

Beleidsplan Sociale Ontmoetingsplekken

Ruimte geven om Ontmoeting in Maastricht
te versterken door besturen te ondersteunen
bij het optimaliseren van gebouw, gebruik en
beheer van sociale ontmoetingsplekken

Gemeente Maastricht

Inhoud

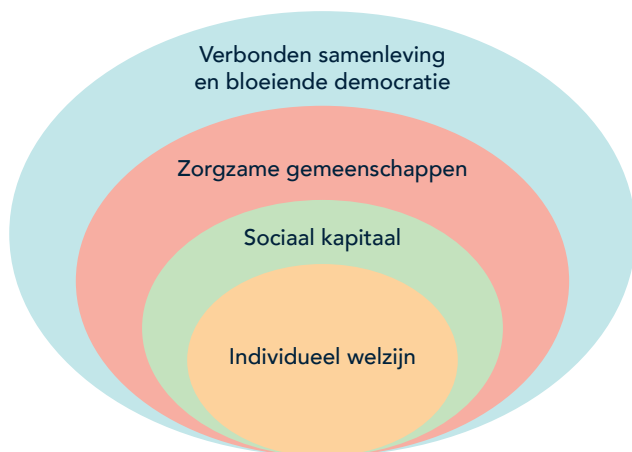
1.	Inleiding	3
1.1	Waarde van ontmoeten	3
1.2	De kracht van buurtverbindingen	4
1.3	Aandacht voor ontmoetingsplekken	4
1.4	Beleidscontext	5
1.5	Doel	5
2.	Afwegingskader voor investeren in sociale ontmoetingsplekken	6
2.1	Maatwerk	6
2.2	Ongelijk investeren voor gelijke kansen	6
2.3	Eigenaarschap	6
2.4	Ondersteunen van besturen	7
2.5	Spreading van ontmoetingsplekken over de stad	7
3.	Ontmoetingsplekken voor iedereen door transformatie van sociale ontmoetingsplekken (bouwsteen 1 en bouwsteen 4)	8
3.1	Faciliteren van kleinschalige ontmoetingsplekken	8
3.2	Faciliteren ontmoetingscentra	8
3.3	Faciliteren Huizen van de Wijk	9
4	Extra inzet welzijnswerk (bouwsteen 3)	11
5.	Investeren in de aantrekkelijkheid en functionaliteit van de sociale ontmoetingsplekken (bouwsteen 2)	12
6.	Ondersteuning voor besturen van ontmoetingsplekken (bouwsteen 5)	13
7.	Investeren in ontmoetingsplekken in de buurten/wijken	14
7.1	Uitgangspunten bij de analyse per buurt	14
7.2	Denkrichtingen voor gewenste investeringen in sociale ontmoetingsplekken	14
8.	Financiën	18
9.	Monitoring	20
10.	Vervolgproces	22
	Bijlagen	24

1. Inleiding

1.1 Waarde van ontmoeten

Sociaal contact is onlosmakelijk verbonden met ons welzijn en onze gezondheid. Het draagt bij aan het gevoel erbij te horen, gezien te worden en betekenisvolle relaties te onderhouden, en om eenzaamheid te voorkomen. Actief deelnemen aan de samenleving levert gezondheidswinst op.

Ontmoeting heeft daarnaast een maatschappelijke waarde. Contact met mensen buiten de eigen kring helpt om sociale bubbels te doorbreken en bevordert onderling begrip en solidariteit. Juist in een tijd waarin maatschappelijke tegenstellingen toenemen, is het van belang om ruimte te creëren voor ontmoeting tussen verschillende groepen.

Figuur 1: De meervoudige waarde van sociaal contact

Sociaal contact vormt daarmee een fundament voor persoonlijk welzijn, maatschappelijke betrokkenheid en een veerkrachtige democratie (zie Figuur 1). In een samenleving die volop in transitie is – denk aan de druk op de verzorgingsstaat en de toenemende diversiteit – is het versterken van deze sociale basis urgenter dan ooit¹.

1.2 De kracht van buurtverbindingen

Ontmoetingen in de eigen buurt nemen hierin een bijzondere plaats in. Ze vormen een waardevolle aanvulling op contacten met vrienden en familie, en kunnen bijdragen aan een gevoel van veiligheid, geborgenheid en 'thuiszijn'. De buurt is dus een belangrijke factor voor gezondheid en een goede sociale infrastructuur is een essentieel ingrediënt van een gezonde leefomgeving.

Nu vrienden en familie vaak verder weg wonen, worden ontmoetingsplekken in de wijk steeds belangrijker. Zeker voor mensen die veel tijd doorbrengen in hun eigen buurt, zoals ouderen en mensen met een beperkte mobiliteit is de nabijheid van laagdrempelige ontmoetingsplekken essentieel. Ook voor mensen die klein wonen of geen (ruim) balkon of tuin hebben, zoals jongeren of mensen die het niet zo ruim hebben, is de buurt als leefomgeving van groot belang.

Daarnaast kan het actiever samenkomen met buurtgenoten sociaal kapitaal versterken, welzijn bevorderen en eenzaamheid voorkomen. Door samen activiteiten te ondernemen – zoals een gezamenlijke maaltijd – leren mensen elkaar op een laagdrempelige manier kennen. Zulke ontmoetingen kunnen de basis vormen voor sterkere onderlinge relaties en meer betrokkenheid bij de buurt. Daarmee zijn buurtbanden niet alleen waardevol op zichzelf, maar ook essentieel voor het creëren van eigenaarschap en draagvlak bij de ruimtelijke en maatschappelijke transitie die op ons afkomen. Dit geldt zowel voor contacten binnen de eigen kring als – en misschien nog wel belangrijker – voor ontmoetingen met mensen die anders zijn dan wijzelf².

Ontmoeten is dus cruciaal voor een gezonde en veerkrachtige stad. Een langlopende vooraanstaande studie toont zelfs aan dat verbondenheid – met vrienden, familie, maar zeker ook onze burens en andere leden van onze gemeenschap – belangrijker is voor onze gezondheid dan factoren zoals voeding en beweging³.

Het belang van 'ontmoeten' vraagt om een vernieuwing van hoe we als gemeente met ontmoetingsplekken omgaan. We investeren al jaren in ontmoetingsplekken, denk hierbij aan de gemeenschapshuizen en aan kleinschalige ontmoetingsplekken zoals bijvoorbeeld huiskamers die we faciliteren door het verstrekken van subsidie. Ontmoetingsplekken vormen een belangrijk onderdeel van de sociale basisinfrastructuur. Om die reden zijn investeringen in kwaliteit, werkwijze en aantallen ontmoetingsplekken wenselijk, zeker in buurten waar 'ontmoeten' niet vanzelfsprekend is. Bovendien kan ontmoeting bijdragen

^{1/2} Raad Volksgezondheid & Samenleving, College van Rijksadviseurs, 'Ruimte maken voor Ontmoeting. De buurt als sociale leefomgeving', Den Haag, 2022.

³ Waldinger en Schulz (2022). *The Good Life: Lessons from the World's Longest Scientific Study of Happiness*. Andere studies die de invloed van sociaal kapitaal op de gezondheid aantonen zijn bijvoorbeeld: K. Killam (2024). *The Art and Science of Connection* (2024) en S. Brinkhues (2018). *Social networks in relation to infectious diseases and type 2 diabetes*.

aan het voorkomen of uitstellen van zorg- en ondersteuningsvragen, zoals binnen de Wmo of jeugdzorg. Door het versterken van buurtverbindingen en het bevorderen van welzijn, kunnen sociale ontmoetingsplekken een waardevolle rol spelen in het beheersbaar houden van zorg- en ondersteuningskosten op de lange termijn.

1.3 Aandacht voor ontmoetingsplekken

Ontmoetingen kunnen op veel plekken plaatsvinden, zoals bijvoorbeeld op straat, in parken, op scholen, bij sportclubs, in gebedshuizen, kinderboerderijen, bibliotheken, winkels en cafés. Maastricht biedt voor veel Maastrichtenaars voldoende aanbod aan ontmoetingsplekken. Maar ondanks het grote en diverse aanbod aan waardevolle ontmoetingsplekken, is een deel van de Maastrichtenaars, om uiteenlopende redenen, niet in de gelegenheid of niet in staat om gebruik te maken van dit aanbod. Voor deze groep inwoners, die zich vaker in een kwetsbare positie bevindt, zijn laagdrempelige toegankelijke en betaalbare ontmoetingsplekken dicht bij huis, in de buurt/wijk, van groot belang. Het faciliteren van ongedwongen ontmoetingen tussen buurtbewoners met verschillende (culturele) achtergronden, leeftijden en leefstijlen, kan gebaat zijn bij ondersteuning van professionals en beheerders. Een ontmoetingsplek moet ruimtelijk en overzichtelijk zijn, maar tegelijkertijd moet het een plek zijn die huiselijkheid, kwaliteit en intimiteit uitstraalt.

Dit beleidsplan focust op sociale ontmoetingsplekken, met specifieke aandacht voor gemeenschapshuizen, maar ook bijvoorbeeld buurtbröks en huiskamers. De openbare ruimte (zoals pleinen en parken) en commerciële plekken worden niet meegenomen⁴.

Deze sociale ontmoetingsplekken zijn waardevol in Maastricht. Zo spelen gemeenschapshuizen, waarvan de gemeente er 18 kent en financieel ondersteunt (zie voor een overzicht Bijlage 1), al decennia een belangrijke rol in het gemeenschapsleven. Ze bieden een fysieke plek, waar mensen elkaar laagdrempelig, informeel en spontaan kunnen ontmoeten in bijvoorbeeld een huiskamer, een sociaal restaurant of bij andere activiteiten.

Ze bieden plek aan mensen om van elkaar te leren, zoals aan studenten die ouderen leren omgaan met internet. Ze bieden ook ruimte aan verenigingen, zoals harmonieën, zangkoren en bridgeclubs. En ze verhuren ruimte aan professionele instellingen die sociaal-maatschappelijke hulpverlening bieden aan de inwoners van de buurt. De

stad kent ook verschillende huiskamers, buurttuinen etc. vaak opgezet en gerund door vrijwilligers, waar je terecht kunt voor bijvoorbeeld een maaltijd, een kopje koffie of meedoen aan een activiteit. Bijlage 2 toont een kaart van de stad, waarop verschillende bestaande ontmoetingsplekken zijn weergegeven.

De ontmoetingsplekken staan voor grote uitdagingen. Sommige sociale ontmoetingsplekken in buurten nodigen niet uit tot deelname, het kwaliteitsniveau van sommige plekken is niet meegegroeid met de huidige tijd en nodigt weinig uit tot gebruik. Het wordt steeds minder aantrekkelijk om bestuurslid te worden en ook steeds moeilijker om het hoofd boven water te houden. Bij gemeenschapshuizen ligt de nadruk te veel op het rondkrijgen van de exploitatie, door ruimtes te verhuren, en daardoor minder op het zijn van een belangrijke maatschappelijke voorziening voor de buurt. En dan nog is er soms alsnog sprake van exploitatietekorten. Niet investeren betekent dat er steeds meer ontmoetingsplekken zullen verdwijnen of gebrekkig functioneren, en juist steeds minder adequate mogelijkheden voor handen zullen zijn voor inwoners in kwetsbare posities om elkaar te ontmoeten. Huiskamers spelen een waardevolle rol en een eigen locatie is daarvoor soms passend, maar een huiskamer dicht bij een gemeenschapshuis is in principe niet wenselijk. Dit leidt tot versnippering van middelen en voorzieningen, terwijl juist bundeling van krachten en functies de maatschappelijke impact en efficiëntie vergroot. Het aanpakken van al deze knelpunten kan een aanzienlijke impuls geven aan ontmoeting en sociale samenhang in onze buurten en wijken.

1.4 Beleidscontext

Voor gemeenschapshuizen is beleid voor het laatst vastgesteld in 1988. Het is gedateerd en biedt geen sterk kader om de huidige uitdagingen aan te pakken. In 2018 is het beleid aangevuld met de Ondersteuningsregeling gemeenschapshuizen (Ogh), die een definitie van het gemeenschapshuis geeft en de verschillende ondersteuningsmogelijkheden vastlegt. De Ogh heeft echter vooral een bestaande situatie juridisch vastgelegd, zonder vernieuwing. Dit onderliggende beleidsplan en de daaropvolgende uitwerking omvatten een welkome vernieuwing van het verouderde beleid.

Het huidige Coalitieakkoord benadrukt het belang van verbinding tussen mensen als een van de grootste maatschappelijke opgaven voor de stad.

⁴ Per wijk zal worden gekeken naar betekenisvolle ontmoetingsplekken die niet commercieel zijn en niet vallen onder de openbare ruimte, waardoor de afbakening per wijk kan verschillen. Bijvoorbeeld, in Studio Malperthuis van Opera Zuid wordt samengewerkt met buurthuis de Kunstketel en worden activiteiten voor de buurt georganiseerd, zoals het maken van een opera over en met buurtbewoners, dus deze plek zal worden meegenomen. Theater aan het Vrijthof speelt de rol van ontmoetingsplek voor buurtbewoners veel minder, dus deze culturele instelling zal niet worden meegenomen.

Er is een duidelijke ambitie uitgesproken op het gebied van ontmoeten en om te komen tot *“laagdrempelige, vrij toegankelijke, wijkgerichte voorzieningen die een sociale basis voor ontmoeting en ontwikkelingen vormen”*. Dit is in lijn met de stadsvisie, de sociale visie en de omgevingsvisie. Maastricht zet in het toekomstperspectief voor de stad dus sterk in op het bevorderen van ontmoetingen.

Dit beleidsplan ontmoetingsplekken is een belangrijk onderdeel van de uitwerking van het beleidskader sociale basis Maastricht. Dat beleidskader zet in op vitale en saamhorige gemeenschappen door het versterken van netwerken die inwoners verbinden en ondersteunen. Ook geeft dit beleidsplan uitvoering aan het beleidsplan maatschappelijke ondersteuning 2024-2026. En met name de doelstelling in het beleidsplan om *“mogelijkheden tot ontmoeting [te] verbeteren. Inwoners, in het bijzonder inwoners in kwetsbare posities, moeten anderen op een ongedwongen manier kunnen ontmoeten in de buurt”*.

Daarnaast beantwoordt dit beleidsplan aan twee moties die zijn aangenomen door de raad en gericht zijn op het versterken en faciliteren van gemeenschapshuizen⁵. Ze vragen aandacht voor de fysieke staat van sommige gemeenschapshuizen – en de noodzaak om te investeren in modernisering en verbetering – en roepen op tot het bieden van ondersteuning aan besturen van gemeenschapshuizen. Ze maken duidelijk dat er zowel behoefte is aan verbeteringen op het gebied van de fysieke infrastructuur als aan ondersteunende hulp, waarmee ze de basis leggen voor het versterken van gemeenschapshuizen als essentiële ontmoetingsplekken die goed aansluiten bij de behoeften van de gemeenschap.

1.5 Doel

Met dit beleidsplan Sociale Ontmoetingsplekken geven we invulling aan de ambitie van het beleidskader sociale basis dat inwoners elkaar op een ongedwongen manier kunnen ontmoeten in de wijk en stad. Tevens draagt het bij aan het realiseren van de ambitie in het beleidskader sociale basis dat we – waar nodig – inwoners ondersteunen om ontmoetingsgerichte initiatieven op te zetten en zich in te zetten voor anderen. We willen ontmoeten beter faciliteren, zeker daar waar het niet altijd vanzelf tot stand komt. We streven naar aangename, laagdrempelige, toegankelijke en toekomstbestendige ontmoetingsplekken in de buurt en de stad als geheel, waar inwoners van Maastricht in al hun diversiteit zich welkom voelen. De plekken dragen hiermee bij aan de versterking van inwoners en gemeenschappen,

door positieve effecten op de veerkracht, bestaanszekerheid, gelijke kansen en positieve gezondheid.

Om dit te bereiken omvat dit beleidsplan verschillende bouwstenen om belangrijke knelpunten van sociale ontmoetingsplekken aan te pakken, namelijk:

1. Transformatie van ontmoetingsplekken, waaronder de gemeenschapshuizen: het versterken van de buurtfunctie van ontmoetingsplekken door het subsidiëren van een deel van de exploitatiekosten;
2. Aantrekkelijk en functioneel maken van ontmoetingsplekken, waaronder de huidige gemeenschapshuizen (subsidieregeling Modernisering ontmoetingsplekken);
3. Inwoners in een kwetsbare positie toeleiden naar (activiteiten in) ontmoetingsplekken door middel van extra inzet van welzijnswerk;
4. Nieuwe subsidieregeling Kracht van de samenleving in relatie tot kleinschalige ontmoetingsplekken;
5. Ondersteuning van de besturen van ontmoetingsplekken.

Bij de ondersteuning van sociale ontmoetingsplekken staat het versterken van bestaande energie en initiatiefkraft in buurten en wijken centraal. We gaan hierbij uit van (burger) krachten die reeds in de buurten aanwezig en actief zijn zoals buurtnetwerken, vrijwilligersorganisaties en verenigingen, die de belangrijkste pijlers vormen van een sterke gemeenschap. De besturen van gemeenschapshuizen staan niet alleen voor de opgave om de huidige gemeenschapshuizen door te ontwikkelen naar ontmoetingscentra voor de buurt. Samen met de maatschappelijke organisaties, inwonersinitiatieven en Trajekt (opbouwwerk) kunnen de gemeenschapshuizen weer sociale ontmoetingsplekken voor alle inwoners van buurten/wijken worden. De behoefte aan ondersteuning bij de transformatie van de gemeenschapshuizen is van bestuur tot bestuur en van buurt tot buurt verschillend. We bieden gerichte ondersteuning waar dat nodig is, maar nemen het niet over. Zo blijven we trouw aan de kern van deze beweging: ruimte geven aan burgerkracht, en die waar nodig versterken.

De bouwstenen worden verder uiteengezet in de volgende hoofdstukken. Dit beleidsplan geeft de ontwikkelrichtingen op hoofdlijnen aan. De inzichten van besturen van ontmoetingsplekken en ontmoetingsactiviteiten, welzijnsorganisaties en betrokken inwoners⁶ zijn hierin meegenomen. Ook de uitwerking van het beleidsplan zal in overleg en samenwerking met deze betrokkenen plaatsvinden (zie Hoofdstuk 9).

⁵ Dit betreft de motie Gemeenschapshuizen (7 november 2023) en de motie Investeringsfonds gemeenschapshuizen (2 juli 2024)

⁶ Input van inwoners tijdens gebiedsbijeenkomsten Omgevingsvisie 2023/2024 en het Burgerberaad 2024

2. Afwegingskader voor investeren in sociale ontmoetingsplekken

Bij het versterken van deze sociale ontmoetingsplekken houden we rekening met de uitgangspunten van het beleidskader sociale basis⁷. Voortbouwend op deze uitgangspunten hanteren we een afwegingskader voor het faciliteren van ontmoeten/sociale ontmoetingsplekken. Dit afwegingskader staat centraal bij de implementatie van dit beleidsplan.

2.1 Maatwerk

We stimuleren het samenbrengen van verschillende sociale activiteiten en organisaties onder één dak, om accommodaties optimaal te benutten, samenwerking én efficiëntie te bevorderen. We streven zoveel mogelijk naar het onderbrengen van sociale ontmoetingsactiviteiten in de ontmoetingscentra en Huizen van de Wijk. Tegelijkertijd houden we rekening met de specifieke behoeften van de situatie. Soms vraagt de context juist om meerdere ontmoetingsplekken, elk met een eigen sfeer en voor verschillende gebruikers.

We willen aansluiten bij de behoeften en voorkeuren van inwoners. Deze verschillen tussen buurten en (groepen) inwoners. ‘One size fits all’ is daarom niet wenselijk. Om dit uitgangspunt te borgen hanteren we een gebiedsgerichte aanpak.

We hanteren twee strategieën:

1. Een stadsbrede aanpak waarbij we als overheid sturen op bereikbaarheid, fijnmazigheid, kwaliteit, leefbaarheid, diversiteit en inclusiviteit van ontmoetingsplekken.
2. Een bottom-up aanpak waarbij we initiatiefnemers (indien in een specifieke situatie wenselijk) ruimte geven en waar nodig en gewenst faciliteren bij het creëren van ontmoetingsplekken.

Beleid vraagt soms om algemeen geldende regels en afspraken, wat kan wringen met de wens om rekening te houden met verschillen. De uitdaging is om er bijvoorbeeld voor te zorgen dat (subsidie)regelingen eenvoudig, eerlijk en transparant zijn, terwijl er toch ruimte voor maatwerk blijft.

2.2 Ongelijk investeren voor gelijke kansen

We besteden bijzondere aandacht aan buurten waar relatief veel inwoners in een kwetsbare positie verkeren. Door beperkte financiële middelen, minder uitgebreide kennis, vaardigheden en/of contacten hebben sommige inwoners extra baat bij sociale ontmoetingsplekken die door de gemeente ondersteund worden. Daardoor neemt de rol van de gemeente toe als de kwetsbaarheid toeneemt. Bij keuzes wordt daarom uitgegaan van ‘ongelijk investeren voor gelijke kansen.’

Tegelijkertijd richten we ons op het bevorderen van verbindingen tussen verschillende groepen mensen in de buurt en de hele stad. Maastricht staat in de top drie van gemeenten waar de 20% minst welvarende inwoners de meest eenzijdige leefwereld hebben. Deze groep ontmoet vooral mensen die in een vergelijkbare situatie verkeren⁸. Door ontmoetingen te stimuleren willen we deze segregatie tegengaan. We richten ons niet alleen op het verbinden van mensen uit verschillende inkomensgroepen, maar ook bijvoorbeeld van jong en oud, en van mensen met verschillende achtergronden en culturen.

2.3 Eigenaarschap

De gemeente kan eigenaar zijn van een pand, maar is niet de eigenaar van de ontmoetingsplekken die daarin worden gerealiseerd. Die rol ligt bij de zelfstandig opererende besturen van de plekken, maar vooral bij de inwoners zelf. De gemeente speelt een faciliterende rol en luistert daarbij goed naar de besturen, burgerinitiatieven, inwoners en andere relevante partners. We verwachten ook van de besturen dat zij de buurt betrekken bij het bepalen van de keuzes en de uitvoering.

Dit betekent ook dat de gemeente ontmoetingsplekken faciliteert die genoeg draagvlak hebben, en niet plekken blijft ondersteunen als dat draagvlak of een stabiel bestuur ontbreekt. Als mogelijkheden tot verbetering zijn uitgeput, dan kan dat ertoe leiden dat een subsidie niet langer wordt verleend. Ook kan juist een nieuwe ontmoetingsplek met draagvlak steun krijgen.

⁷ Dat zijn: (1) bestaanszekerheid, (2) gelijkwaardigheid en responsiviteit, (3) iedereen heeft de mogelijkheid om mee te doen, (4) gemeenschapsvorming staat centraal, (5) duurzame relaties, en (6) samenwerking.

⁸ Sociaal en Cultureel Planbureau, *De leefwerelden van arm en rijk*, Den Haag, 2024.

Hoewel de besturen van ontmoetingsplekken eindverantwoordelijk zijn voor het functioneren ervan, voelt de gemeente zich wel degelijk medeverantwoordelijk. Daarom leggen we meer nadruk op de relatie en een continu gesprek. Uiteindelijk zijn het de mensen die het verschil maken, en daar moet voldoende aandacht voor zijn.

2.4 Ondersteunen van besturen

We willen besturen van ontmoetingsplekken ondersteunen. Zij staan vaak voor grote uitdagingen, zoals het vinden van vrijwilligers en nieuwe (ook vrijwillige) bestuursleden. En het beheer van vrijwilligersorganisaties wordt steeds complexer. Bij gemeenschapshuizen krijgt vooral de verhuur van ruimtes noodgedwongen veel aandacht, door de steeds groter wordende uitdaging om de exploitatie financieel rond te krijgen, door kostenstijgingen. Ook zaken als werkgeverschap, (huurders)onderhoud en andere beheerszaken vragen veel aandacht. Verschillende besturen worden hierdoor overvraagd, wat tot problemen leidt, en het gaat ten koste van de aandacht voor maatschappelijk rendement, zoals aandacht voor de programmering van laagdrempelige activiteiten die aansluiten bij behoeften in de wijk. We gaan daarom het aanbod om ze te ondersteunen versterken, zonder de zeggenschap over te nemen.

Besturen van gemeenschapshuizen ondersteunen zonder de controle over te nemen, vraagt om een zorgvuldige balans tussen hulp bieden en autonomie respecteren:

- We willen faciliteren door relevante informatie en subsidie te verstrekken;
- We willen capaciteiten versterken door trainingen of workshops over zaken als financieel beheer, vrijwilligersmanagement, communicatie of programmering aan te bieden. Zo geef je het bestuur de tools om zelfstandig te functioneren en te groeien in hun rol;
- We respecteren duidelijke rollen en verantwoordelijkheden, we gaan als gemeente geen zaken van de onafhankelijke besturen overnemen;

- Het betreft vraaggestuurde ondersteuning. Met een afvaardiging van de besturen van gemeenschapshuizen gaan we verkennen welke (vorm van) ondersteuning wenselijk is, denk hierbij o.a. aan een collectieve beheerstichting.

2.5 Spreiding van ontmoetingsplekken over de stad

Bij de verdere uitwerking van dit beleidsplan houden we rekening met de spreiding van de voorzieningen over de stad. Het is bijvoorbeeld niet wenselijk dat wij als gemeente verschillende huiskamers voor dezelfde doelgroep in een buurt gaan subsidiëren. In sommige gevallen worden deze huiskamers of ontmoetingsplekken door andere organisaties gefinancierd, denk hierbij aan woningcorporaties of woonzorgcentra. We houden rekening met wat andere organisaties doen, nemen dat niet over maar streven er juist naar om koppelkansen te benutten.

3. Ontmoetingsplekken voor iedereen door transformatie van sociale ontmoetingsplekken (bouwsteen 1 en bouwsteen 4)

Bovenstaand afwegingskader passen we toe op de drie typen sociale ontmoetingsplekken die we in dit beleidsplan onderscheiden:

- Kleinschalige ontmoetingsplekken zoals huiskamers en ontmoetingsplekken voor jongeren;
- Ontmoetingscentra, met voornamelijk een buurtfunctie;
- Huizen van de wijk, de uitgebreidste faciliteit met een wijk-overstijgende ontmoetingsfunctie en verschillende faciliteiten, zoals een wijkservicepunt.

Zoals al aangegeven in Hoofdstuk 1 vallen commerciële ontmoetingsplekken, zoals horeca en winkels en ontmoetingsplekken in de openbare ruimte, zoals bankjes en parken, niet binnen de scope van dit beleidsplan. We verwijzen hiervoor naar de volgende gemeentelijke beleidsdocumenten:

- Beleidskader Horeca “Maastricht verwenst fijnproevers met uitstekende kwaliteit en divers aanbod”;
- Omgevingsvisie Maastricht 2040; Plan van aanpak openbare sport- en speelvoorzieningen 2023-2026;
- De visie op Urban Sports & Culture van Maastricht ‘Street & Sjoen’.

3.1 Faciliteren van kleinschalige ontmoetingsplekken

We faciliteren een deel van deze kleinschalige ontmoetingsplekken door het verstrekken van een nieuwe subsidie Kracht van de Samenleving⁹. In buurten waar kleinschalige ontmoetingsplekken voor de hele buurt of voor bepaalde doelgroepen zoals ouderen ontbreken faciliteren we de mogelijkheid om nieuwe initiatieven op te zetten. Uitgaande van samenwerking met bestaande initiatieven, gaan we in principe uit van maximaal één kleinschalige soortgelijke ontmoetingsplek per buurt, zoals bijvoorbeeld één huiskamer of één sociaal restaurant per buurt. Ook is er ruimte voor het opzetten en inrichten van ontmoetingsplekken voor jongeren.

3.2 Faciliteren ontmoetingscentra

De ontmoetingscentra zijn van en voor de inwoners uit de buurt/wijk, in al hun diversiteit. Het is een centrale ontmoetingsplek in de buurt/wijk. Om dit te realiseren zullen we besturen ondersteunen door middel van een exploitatiesubsidie. Door een substantieel deel van de exploitatiekosten te vergoeden ontstaat ruimte om inwoners gratis van het ontmoetingscentrum gebruik te laten maken, bijvoorbeeld in het kader van open inloop activiteiten, waarbij geen inwoners worden uitgesloten. Tegelijkertijd blijven de ontmoetingscentra een belangrijke rol vervullen als verhuurder van (oefen)ruimtes aan verenigingen.

Onder exploitatiekosten kunnen kosten vallen voor zaken zoals gas, water, elektra, schoonmaak, verzekeringen en kleinschalige activiteiten afgestemd op de behoefte van inwoners. Indien het ontmoetingscentrum meer dan een bepaald aantal ruimtes heeft, kunnen we indien noodzakelijk, een deel van de kosten van de personele inzet voor beheer subsidiëren. De kosten moeten noodzakelijk en redelijk zijn. Ontmoetingscentra zullen, net als nu al

⁹ Deze subsidieregeling vervangt de tijdelijke subsidieregeling ‘Versterken sociale en maatschappelijke basis door vrijwillige inzet, gemeente Maastricht’.

bij gemeenschapshuizen het geval is, in principe niet de lasten hoeven te dragen voor het gebruik van het gemeentelijk vastgoed.

We beseffen dat de subsidieprocedure een administratieve inspanning van de besturen en beheerders vereist. Om die reden ambiëren we de exploitatiesubsidie voor een meerjarige periode te verlenen. De besturen, beheerders en gebruikers hebben dan bovendien over deze periode zekerheid over subsidiëring.

We gaan met de besturen van de huidige gemeenschapshuizen in gesprek over de transformatie van het gemeenschapshuis naar een ontmoetingscentrum. De transitie impliceert dat ze zich richten op het bieden van een aangepaste plek voor een breed scala aan inwoners, verenigingen en organisaties uit de buurt, in al hun diversiteit. Het is daarom belangrijk dat er actief gezocht blijft worden naar nieuwe activiteiten en combinaties van bestaande activiteiten en dat inwoners zelf ook de ruimte krijgen om nieuwe activiteiten te bedenken en organiseren in het ontmoetingscentrum. Denk bijvoorbeeld aan samen koken en eten, filmavonden, dansavonden of gamemiddagen. Naast het organiseren van (nieuwe) activiteiten is het ook belangrijk dat de inwoners op de hoogte zijn van wat er allemaal te doen is in het ontmoetingscentrum.

Een nauwe samenwerking met de buurt is één van de subsidievoorwaarden. De behoeften van de inwoners van de buurt/wijk staan voorop bij het programmeren van de activiteiten van een ontmoetingscentrum. Tevens moet de mogelijkheid voor inwoners bestaan om tijdens bepaalde dagdelen gebruik te maken van de vrije inloop voor een kop koffie/thee en een praatje met een gastvrouw/gastheer. Om de binding met de buurt te versterken is het belangrijk om o.a. voor deze inloopactiviteiten vrijwilligers uit de buurt te werven.

Om deze transformatie tot stand te brengen wordt meer ondersteuning geboden aan de besturen, waar hoofdstuk 6 op in gaat. Tevens zullen het welzijnswerk en de buurt-netwerken een rol vervullen in het toeleiden van inwoners die tot op heden geen of weinig gebruik maken van de gemeenschapshuizen. Indien het voor een bepaalde ontmoetingsplek niet mogelijk is om een bestuur samen te stellen uit de gebruikers of inwoners uit de buurt, dan is ondersteuning bij het werven van een bestuur beschikbaar.

baar. Tevens kan ervoor worden gekozen om tijdelijk een bestuurslid vanuit de, nog op te richten, beheerstichting in te zetten.

3.3 Faciliteren Huizen van de Wijk

Op een beperkt aantal plekken willen we Huizen van de Wijk realiseren. Deze Huizen van de Wijk verschillen op een aantal punten van de ontmoetingscentra. In het kader van ons streven naar gelijke kansen door ongelijk investeren bevinden de Huizen van de Wijk zich op plekken waar de inwoners zich in een meer kwetsbare positie bevinden (hoge eenzaamheidscijfers, minder veerkracht, moeite met rondkomen en meer gezondheidsproblemen). In deze wijken zijn laagdrempelige toegankelijke en betaalbare ontmoetingsplekken dicht bij huis van groot belang.

Een Huis van de Wijk biedt onder andere:

- Een ontmoetingsplek voor inwoners en verenigingen, met onder andere een huiskamer;
- Een programmering van sociale en culturele activiteiten voor inwoners die hier mogelijk doorgaans geen toegang tot hebben;
- Cursussen en informatiebijeenkomsten;
- Informatie en advies in de vorm van een wijkservicepunt;
- Verschillende maatschappelijke en/of 1e-lijns organisaties permanent of tijdens spreekuren.

Inwoners kunnen op deze plek samenwerken en van elkaar leren. Deze ontmoetingsplekken hebben een wijk-overstijgende functie.

We faciliteren de Huizen van de Wijk door de exploitatiekosten grotendeels te vergoeden via een exploitatiesubsidie. Net als bij de ontmoetingscentra kunnen daar kosten onder vallen voor zaken zoals vaste lasten, schoonmaak, verzekeringen en personeelskosten voor maximaal één fte bij een bepaald aantal ruimtes. Ook omvat het de kosten van sociaal-culturele activiteiten. Daarnaast zullen de huisvestingskosten in principe door de gemeente worden gedragen, op dezelfde manier als bij de ontmoetingscentra.

Uiteraard geven wij ook de Huizen van de Wijk geen carte blanche. Zo zal een subsidievoorwaarde zijn dat de sociaal-culturele programmering is afgestemd met partijen zoals welzijnswerk, buurtnetwerken, Maastricht Sport en

Cultuurmakers. Er is een open inloop en er vinden laagdrempelige activiteiten plaats. Deze zijn gratis en hebben voorrang op het huisvesten van verenigingen. Net als bij ontmoetingscentra spelen vrijwilligers een belangrijke rol, bijvoorbeeld bij het uitvoeren van het gastvrouw/heerschap.

De transformatie van een gemeenschapshuis naar een Huis van de Wijk is een proces dat veel vraagt van een vrijwillig bestuur. Indien er op de betreffende locatie geen vrijwillig bestuur beschikbaar, geschikt of bereid is, dan kan de coördinatie van vrijwilligers en de exploitatie door een professionele organisatie worden uitgevoerd, denk bijvoorbeeld aan het welzijnswerk. De subsidie voor de exploitatiekosten kan in dat geval meegenomen worden met de subsidiebeschikking van de welzijnsorganisatie, zoals nu ook het geval is bij Trajekt voor het beheer van de Boeckel en het buurtcentrum Mariaberg.

4. Extra inzet welzijnswerk (bouwsteen 3)

Een nauwe samenwerking met de buurt is voor het toekennen van de exploitatiesubsidie één van de voorwaarden. De behoeften van de inwoners van de buurt/wijk staan voorop bij het programmeren van de activiteiten van een Huis van de Wijk/ontmoetingscentrum. Tevens moet de mogelijkheid voor inwoners bestaan om tijdens bepaalde dagdelen gebruik te maken van de vrije inloop voor een kop koffie/thee en een praatje met een gastvrouw/gastheer. Om de binding met de buurt te versterken is het belangrijk om o.a. voor deze inloopactiviteiten vrijwilligers uit de buurt te werven.

Om die reden zetten we ook in op extra inzet van opbouwwerkers van Trajekt, met name voor de ondersteuning van besturen inzake de samenwerking met de buurt en voor de toeleiding van inwoners die nog geen gebruik maken van de ontmoetingsplekken. Opbouwwerkers kennen buurten en inwoners in kwetsbare posities vaak goed en zijn deskundig in het maken van verbindingen tussen mensen en initiatieven.

5. Investeren in de aantrekkelijkheid en functionaliteit van de sociale ontmoetingsplekken (*bouwsteen 2*)

Ook streven we naar uitnodigende en toegankelijke ontmoetingsplekken. Dit stelt eisen aan het gebouw. Sommige sociale ontmoetingsplekken in gemeentelijke gebouwen zijn verouderd, waardoor ze weinig uitnodigend zijn en het beheren en onderhouden steeds kostbaarder wordt. Dat rechtvaardigt investeringen. Voor gemeentelijke panden voeren we het eigenaarsonderhoud uit conform NEN2767 op conditieniveau 3, in lijn met het gemeentelijk vastgoedbeleid. Elke vijf jaar worden de panden gescreend en worden ze waar nodig opgenomen in het Meerjareninvesteringsplan (MJIP). Daarnaast ligt er een verduurzamingsopgave die investeringen vraagt in deze panden. Ook kan in de loop van de tijd in sommige gevallen (ver) nieuwbouw nodig zijn. Het vraagt een integrale aanpak, met afweging per locatie en gebied om deze ontmoetingsplekken toekomstbestendig te maken. Hierin worden aspecten als (toekomstige) activiteiten, staat van het gebouw en voldoen aan wet- en regelgeving meegenomen.

We verwachten van de besturen van gemeenschapshuizen dat ze zelf zorgdragen voor het gebruikersonderhoud. Echter, onder andere door de stijgende (energie)kosten hebben de besturen van gemeenschapshuizen in veel gevallen onvoldoende middelen om het betreffende gebouw 'bij de tijd te brengen'. Daarom zullen we een subsidie beschikbaar stellen voor het moderniseren van gemeenschapshuizen. Een voorwaarde zal zijn dat dit gebeurt in overleg met de buurt en de gebruikers. Indien inwoners uit een buurt bijvoorbeeld een sociaal restaurant willen starten, dan kan een verbouwing van de keuken of de gemeenschappelijke ruimte dit stimuleren en faciliteren. Een ander voorbeeld is de behoefte van inwoners aan meerdere kleine ruimtes in plaats van een grote ruimte. Door inwoners uit te nodigen om hier samen met de besturen over na te denken, ontstaat er meer betrokkenheid en eigenaarschap in relatie tot de ontmoetingsplek ¹⁰.

¹⁰ De huidige beperktere inventarissubsidie van gemeenschapshuizen die 40% vergoed van de aanschaf of vervanging van inventaris tot een maximum van 3.500 euro komt dan te vervallen.

6. Ondersteuning voor besturen van ontmoetingsplekken *(bouwsteen 5)*

Terwijl de opgaven voor besturen van vrijwilligersorganisaties (waaronder ontmoetingsplekken) steeds complexer worden, dienen zij tegelijkertijd doelbewuster en doelgerichter te opereren. Denk hierbij aan het omgaan met stijgende energiekosten en inflatie en de uitdaging om vrijwilligers te vinden. Besturen krijgen vaak (te) veel verantwoordelijkheden op hun schouders. Ze besturen, maar ze nemen in veel gevallen ook veel praktische taken en verantwoordelijkheden op zich.

Er zijn de afgelopen jaren individueel en gezamenlijk gesprekken gevoerd met bestuursleden van ontmoetingsplekken, inclusief gemeenschapshuizen. Ondersteuningsbehoeften die naar voren werden gebracht zijn onder andere: ondersteuning bij het zoeken naar bestuursleden en vrijwilligers; ondersteuning bij het aanvragen van subsidies; ondersteuning bij exploitatie (beheer, vergunningen, hygiëne, horeca, brandveiligheid, HR-beleid); behoefte aan informatie over energiecontracten en duurzaamheidsmaatregelen, wet- en regelgeving, verzekeringen en vergunningen; en ondersteuning bij het betrekken van de inwoners van de wijk.

Een vorm van ondersteuning waar bestuurders van ontmoetingsplekken en andere vrijwilligersinitiatieven al gebruik van kunnen maken is Maastricht Doet!, dat uitgevoerd wordt door welzijnsorganisatie Trajekt. Maastricht Doet! biedt bijvoorbeeld een online ‘marktplaats’ voor het zoeken naar vrijwilligers, verstrekt informatie over subsidiemogelijkheden en organiseert workshops en informatiesessies over onderwerpen zoals sociale veiligheid binnen je organisatie en hoe je je doelgroep goed kunt betrekken bij je organisatie.

Voor het versterken van de ondersteuning zetten we in op twee sporen:

A. Uitbreiding van de capaciteit van Trajekt voor Maastricht Doet!

We gaan de ondersteuning van besturen van ontmoetingsplekken gefaseerd inrichten. Op de korte termijn zetten we in op een beperkte uitbreiding van de formatie van Maastricht Doet!, dat onder Trajekt valt. Hiermee kan Maastricht Doet! besturen met vragen over exploitatie en beheer van een ontmoetingsplek ondersteunen. Denk hierbij aan bijv. vragen over verzekeringen en HR-beleid.

B. Stichting van gezamenlijke besturen of een aparte beheerstichting

Tegelijkertijd starten we een proces voor het opzetten van een beheersstichting van gezamenlijke besturen of een aparte beheerstichting. Besturen van sociale ontmoetingsplekken moeten bij de beheerstichting terecht kunnen voor advies en het overnemen van beheerstaken. Ze kunnen tegen een geringe vergoeding gebruik maken van diensten, het is geen verplichting. Zo kan de organisatie bijvoorbeeld:

- Het werkgeverschap van betaalde medewerkers op zich nemen (incl. zaken zoals salarisadministratie, zorgen voor begeleiding van mensen met een participatiebaan, zorgen dat bij ziekte iemand wordt vervangen middels het werken met een pool van mensen die kunnen worden ingehuurd);
- Verzekeringen (collectief) regelen;
- Vrijwilligers coördineren;
- Ondersteunen bij het uitvoeren van de financiële administratie;
- Ondersteunen bij het opzetten, afstemmen en coördineren van brede, gevarieerde programma's van activiteiten.

De beheersorganisatie zal worden vormgegeven en opgezet in overleg en samenwerking met besturen van de huidige gemeenschapshuizen en andere ontmoetingsplekken. De precieze taakverdeling en samenwerking tussen de beheerstichting en Trajekt zullen in het proces bepaald worden.

7. Investeren in ontmoetingsplekken in de buurten/wijken

7.1 Uitgangspunten bij de analyse per buurt¹¹

Het startpunt van de analyse zijn de bestaande ontmoetingsplekken, zoals de huidige gemeenschapshuizen, maar ook kleinschalige ontmoetingsplekken zoals huiskamers, buurtbröks en ontmoetingsplekken in woonzorgcentra (zie de kaart in Bijlage 2).

Vanuit het perspectief van kinderen/jongeren, volwassenen en ouderen zijn de ontmoetingsplekken per buurt geanalyseerd. Het aantal en het type ontmoetingsplek voor kinderen/jongeren, volwassenen, ouderen, in een buurt zou ideaal gezien moeten samenhangen met demografische gegevens, de samenstelling van een buurt en de nabijheid van ontmoetingsplekken in een andere buurten. Een lage SES-score, een hoge score eenzaamheid, een lage score inzake veerkracht, moeite met rondkomen, het gebrek aan ontmoetingsplekken in de buurten/wijk, kunnen redenen zijn om inwoners in bepaalde wijken/buurten extra te ondersteunen, nieuwe ontmoetingsplekken te creëren én/of meer toe te leiden naar kwaliteitsvolle ontmoetingsplekken.

Daarom hanteren we de volgende uitgangspunten bij de buurt analyse:

- Indien er minimaal 10% senioren/ouderen in een buurt wonen, wat in alle geanalyseerde buurten het geval is, zou er een huiskamer of andersoortige ontmoetingsplek voor senioren/ouderen aanwezig moeten zijn. Gezien de afnemende mobiliteit is een ontmoetingsplek wenselijk. Indien in de nabijheid van 0,5 km een woonzorgcentrum met een openbare ontmoetingsplek zoals een restaurant is gevestigd, dan kan deze plek ook als Huiskamer voor ouderen dienen.
- Inmiddels is het Deltaplan Wonen, Welzijn en (minder) Zorg in de Buurt vastgesteld. In dit Deltaplan is de realisatie van woonzorgzones één van de speerpunten. Een woonzorgzone is een afgebakend gebied waarin wonen, zorg en welzijn optimaal worden gecombineerd, zodat ouderen langer zelfstandig kunnen blijven wonen met passende ondersteuning. Sociale Ontmoetingsplekken vervullen hierbij een belangrijke rol.

- Indien de samenstelling van een buurt bestaat uit meer dan 30% kinderen en/of jongeren, dan is het wenselijk dat ook voor deze groep ontmoetingsplekken gecreëerd worden (apart of in een ruimte in het Huis van de Wijk/Ontmoetingscentrum);
- Indien er in een buurt minder dan 30% kinderen/jongeren zijn wordt gekeken naar het activiteiteenaanbod in de betreffende buurt. Zijn er activiteiten aanwezig? Zo nee, is er behoefte aan toeleiding naar aanpalende buurten?
- Voor volwassenen tussen de 25 jaar en 65 jaar wordt uitgegaan van een ontmoetingscentrum/Huis van de Wijk, een sport- of culturele accommodatie als centrale ontmoetingsplek. Er zijn meer ontmoetingsplekken denkbaar, denk aan buurtuinen, winkels, educatieve locaties, horeca, maar deze vallen buiten de scope van dit beleidsplan.
- De huidige praktijk wijst ons ook op de veranderende behoefte aan meer kleinschalige (vaak tijdelijke) en laagdrempelige ontmoetingsvormen in de directe woonomgeving, zoals bijvoorbeeld huiskamers.

7.2 Denkrichtingen voor gewenste investeringen in sociale ontmoetingsplekken

Op basis van de buurtanalyse komen we tot de onderstaande denkrichtingen.

We stellen voor om als zoeklocaties in vier wijken waar inwoners minder veer- en draagkrachtig zijn, de ontwikkeling van een gemeenschapshuis naar een Huis van de Wijk in te zetten:

- Pottenberg
- Nazareth/Limmel
- Mariaberg
- Wittevrouwenveld

We onderzoeken in eerste instantie de opties voor een Huis van de Wijk in Pottenberg en Nazareth/Limmel. Bij de uiteindelijke locatiekeuze voor de Huizen van de Wijk houden we rekening met de huidige wijkservicepunten en zoeken in gezamenlijkheid naar de - bij de wijk best passende - definitieve locatie en combinatie van functies.

¹¹ Gebruikte percentages/indicatoren afkomstig uit Dashboard Cognos

Buurt	Voorgestelde ontwikkeling	Hoe
Stadsdeel Noord		
Nazareth/Limmel	Voor dit stadsdeel één Huis van de Wijk. Opties zijn: • Limmel: Kapelaan Kapelaan Lochtmanhuis of nieuwbouw buurt Hoolhoes • Nazareth: Buurtcentrum Nazareth	Modernisering of nieuwbouw
Limmel	Extra inzet Trajekt voor toeleiding kinderen naar activiteiten in nabijgelegen buurten Voor doelgroep kinderen/ouders is de kinderboerderij een ontmoetingsplek die aan vernieuwing en verbetering toe is.	Subsidie Trajekt
Nazareth	Extra toeleiding van kinderen naar o.a. scouting, eventueel uitbreiding van het aanbod voor kinderen	Subsidie Trajekt of organisatie voor Jeugdwerk/activiteiten voor kinderen en jongeren
Borgharen	Modernisering Haarderhof	Modernisering
Itteren	Modernisering Aw Sjaol	Modernisering
Stadsdeel Oost		
Wyckerpoort	Kinderen toeleiden naar het aanbod in nabijgelegen buurten bijv. Kunstketel of scouting	Subsidie activiteiten voor kinderen
Wittevrouwenveld	Aanpassingen Trefcentrum Wittevrouwenveld in relatie tot functies Huis van de Wijk Investeren in toeleiding inwoners naar het Huis van de Wijk	Modernisering
Amby	In samenspraak met de verschillende initiatieven in de buurt toewerken naar een moderne ontmoetingsfunctie	Modernisering
Scharn	Huiskamer voor ouderen	Subsidie Kracht van de Samenleving
Heer	Aen de Wan: Modernisering. Transformatie gemeenschapshuis naar een ontmoetingscentrum onderzoeken in samenhang met de ontwikkelingen van de basisschool de Vlinderboom	Modernisering

Stadsdeel Zuid		
Heugemerveld	Ontmoetingsplek voor ouderen in gebouw La Bellettsa wordt een ontmoetingsplek voor alle leeftijden, eventueel ontwikkeling naar een Ontmoetingscentrum.	Subsidie Kracht van de Samenleving of subsidie Ontmoetingscentrum
Randwyck	Ontmoetingsplek voor alle leeftijden	Subsidie Kracht van de Samenleving
Vroendaal	In verband met het lage inwonersaantal, doorverwijzen naar ontmoetingsplekken in bijv. Heer en de Heeg	
De Heeg	Investeren in gemeenschapsopbouw in de Heeg, ter voorbereiding van het nieuwe centrumplan met de volgende ontmoetingsplekken: Boeckel, gymzaal, dependance Centre Ceramique en een kleinschalige kerk.	Extra inzet voorbereiding nieuwe invulling De Boeckel
Heugem	Naast de Klaekenburg functioneert SMILE de laatste jaren ook als belangrijke ontmoetingsplek in Heugem. In samenhang onderzoeken hoe in Heugem invulling kan worden gegeven een Ontmoetingscentrum	Subsidie Ontmoetingscentrum
Stadsdeel West		
Mariaberg	Investeren in een Huis van de Wijk door middel van het moderniseren van het Buurtcentrum Mariaberg Extra inzet voor toeleiding van inwoners	Modernisering Buurtcentrum Mariaberg
Belfort	Ontmoetingsplek voor kinderen of toeleiding van kinderen naar activiteiten in nabijgelegen buurten	Activiteiten voor kinderen in sporthal
Daalhof	Ontmoetingscentrum Atrium voldoet qua gebouw en uitstraling niet meer aan de eisen van een aantrekkelijke en moderne ontmoetingsplek. Nieuwbouw is wenselijk. Er zijn verschillende kleinschalige ontmoetingsplekken in de nabije omgeving van het Atrium.	Onderzoek naar nieuwbouw ontmoetingsplek Daalhof
Dousberg-Hazendans	Bij gebrek aan locaties voor sociale ontmoetingsplekken verwijzen naar de verschillende plekken in Daalhof of realisatie van een kleinschalige ontmoetingsplek.	Subsidie Kracht van de Samenleving
Malberg	Transformatie van het Ruweel naar een ontmoetingscentrum. Modernisering en aanpassingen van het gebouw wenselijk. Het Ruweel zou een huiskamer moeten kunnen huisvesten. Ook gebruik van sportpark West als sociale ontmoetingsplek verkennen (zoals gebeurt in Heugem door Stichting SMILE).	Modernisering van het Ruweel

Stadsdeel Noord-West		
Caberg	Modernisering Wiemerink. Huiskamer voor ouderen	Lichte modernisering + Subsidie Kracht van de Samenleving
Pottenberg	Huis van de Wijk	Subsidie Trajekt of organisatie voor Jeugdwerk/activiteiten voor kinderen en jongeren
Oud-Caberg	Modernisering de Luike	Modernisering
Boschpoort	Extra activiteiten aanbieden of toeleiden naar andere activiteiten voor kinderen Huiskamer voor ouderen	Activiteiten voor kinderen Subsidie Kracht van de Samenleving
Stadsdeel Centrum		
Staten- en Kommelkwartier	Bij sluiting Masters per 1 april 2025 geen ontmoetingsplek in deze buurten. Nog uit te zoeken, in samenspraak met de buurt, of een alternatief nodig is (bijv Kumulus).	
Binnenstad	Huiskamer voor ouderen of ontmoetingscentrum in de Sterzaal.	Subsidie Kracht van de Samenleving
Sint Maartenspoort	Buurtnetwerk heeft behoefte aan een ontmoetingsplek in wintermaanden (contact gelegd met het Werkgebouw Griend). In de zomermaanden is de buurttuin de ontmoetingsplek	Subsidie Kracht van de Samenleving
Stadsbreed	Extra kleinschalige ontmoetingsplekken jeugd	Subsidie

8. Financiën

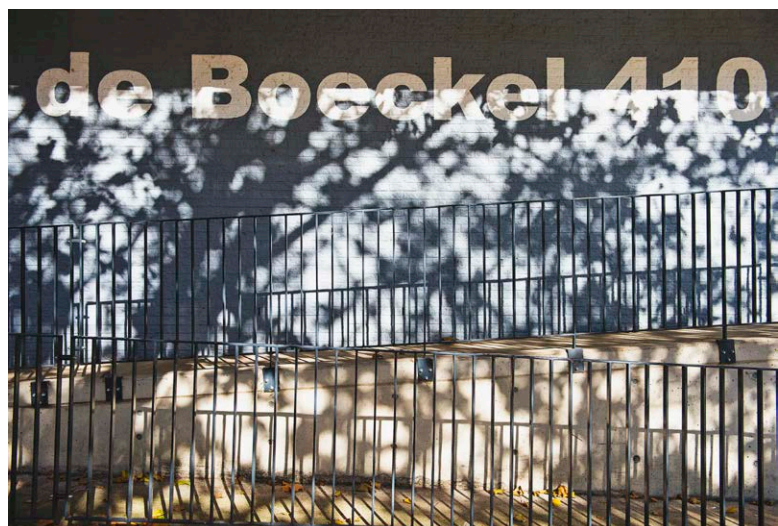
Indicatie van de benodigde middelen voor de bouwstenen van dit beleidsplan.

Tabel 2: Benodigde middelen (x 1000 euro)

	2026	2027	2028	2029	2030	structureel
Aantallen huizen van de Wijk	1	2	4	4	4	4
Aantallen ontmoetingscentra	8	12	20	20	20	20
Bouwsteen 1: Transformatie van ontmoetingsplekken	716	1.184	2.120	2.120	2.120	2.120
Bouwsteen 2: Aantrekkelijk en functioneel maken van ontmoetingsplekken	240	400	400	200	-	240
Investerings	PM	PM	PM	PM	PM	PM
Bouwsteen 3: Extra inzet welzijnswerk	338	525	900	900	900	900
Bouwsteen 4: Kleinschalige ontmoetingsplekken	125	125	125	125	125	125
Bouwsteen 5: Ondersteuning van de besturen van ontmoetingsplekken.	218	315	315	315	315	315
<i>Subtotaal indicatie jaarlijkse kosten</i>	<i>1.636</i>	<i>2.549</i>	<i>3.860</i>	<i>3.660</i>	<i>3.460</i>	<i>3.700</i>
Indicatie van reeds bestaande jaarlijkse dekking in huidige begroting	406	533	683	683	683	683
Indicatie van benodigd per jaar exploitatiekosten	1.231	2.016	3.177	2.977	2.777	3.017
Indicatie van benodigd per jaar kapitaallasten	PM	PM	PM	PM	PM	PM

Bovenstaand financieel kader betreft een toelichting van de gefaseerde indicatieve kosten per bouwsteen. Bij de bepaling van de gemeentelijke kosten zijn er diverse factoren en ontwikkelingen die van invloed zijn op het bepalen van de jaarlijkse exploitatielasten en PM-posten:

- Het betreft een indicatie van de totale kosten indien de geplande vier Huizen van de Wijk en maximaal 20 Ontmoetingscentra gerealiseerd worden. Er wordt gekozen voor een bottom-up proces, met andere woorden: de realisatie van de ontmoetingscentra gebeurt in nauwe samenwerking met de besturen van de gemeenschapshuizen. Dit maakt gerichte kosteninschattingen vooraf onmogelijk;
- Indien er 20 Ontmoetingscentra en 4 Huizen van de Wijk gerealiseerd worden, dan betekent dit een maximale inzet van 6 fte Opbouwwerk (enkel indien de ontmoetingscentra behoefte hebben aan deze extra ondersteuning). = maximaal ½ fte per locatie;
- De indicatieve kosten van de verschillende bouwstenen hangen nauw samen, als er bijvoorbeeld minder ontmoetingscentra worden gerealiseerd, dan zijn er minder exploitatiekosten en is er ook minder inzet van het opbouwwerk nodig;
- PM-posten voor investeringen in twee Huizen van de Wijk en een aantal Ontmoetingscentra;
- We spreken over een PM-post op eventueel benodigde investeringen voor (ver)nieuwbouw, omdat deze nog niet volledig in beeld zijn. Deze keuzes hangen nauw samen met lokale ontwikkelingen, investeringen in duurzaamheid, groot onderhoud van het gebouw en de aanwezigheid van andere ontmoetingsplekken in de buurt. Onze inschatting is dat investeringen mogelijk bij twee van de vier Huizen van de Wijk en bij een aantal Ontmoetingscentra nodig zijn;
- De onzekerheden rondom de benodigde investeringen maken dat deze nu als een PM-post gepresenteerd wordt. Om toch enige bandbreedte aan te geven kan er gedacht worden aan een bandbreedte van benodigde investeringen tussen de 6 en 10 miljoen euro. Dat vertaalt zich naar jaarlijkse kapitaallasten tussen de € 150.000 en € 300.000;
- De verplaatsing van de Boeckel, in nauwe samenhang met de nieuwe gymzaal en de nieuwe kerk, maakt dat er een meer zichtbare en centrale plek voor het Ontmoetingscentrum in de Heeg ontstaat. De middelen die in het MJIP zijn voorzien voor de businesscase Centrumplan De Heeg zijn niet toereikend. De inschatting is dat er €1,5 tot €2,5 mio extra nodig is. De denkrichting zou kunnen zijn dat vanuit het thema 'ontmoeten' door sociaal domein een bijdrage van € 1.000.000 wordt gedaan als co-financiering in het centrumplan;
- Aan de dekkingskant zijn de gereserveerde middelen (claim Ontmoeten begroting 2025) toegevoegd aan het budget beleidsplan Sociale ontmoetingsplekken.

9. Monitoring

Monitoring van de uitvoering en effecten van dit beleidsplan is een integraal onderdeel van de bredere monitoring van het beleidskader sociale basis. Daarbij wordt zowel gekeken naar de voortgang van de inspanningen als naar de effecten die we nastreven. Om dit goed te kunnen volgen, maken we daarom gebruik van inspannings- en effectindicatoren. We denken aan de volgende indicatoren, die we – waar nodig – verder zullen ontwikkelen en aanscherpen, in samenwerking met de afdeling Datagedreven Sturen van onze gemeente:

Maatschappelijk effect	Beleidsdoelen	Effectindicatoren	Inspanningsindicatoren
Inwoners kunnen anderen op een ongedwongen manier ontmoeten	• Minder Maastrichtenaren voelen zich eenzaam • Meer en een grotere diversiteit aan buurtbewoners maakt gebruik van sociale ontmoetingsplekken in hun buurt en voelt zich daar thuis • Meer Maastrichtenaren doen actief mee aan het programmeren en organiseren van activiteiten in en/of het beheer van sociale ontmoetingsplekken.	• In 2030 ervaart 85% van de Maastrichtenaren voldoende contacten met andere mensen te hebben buiten werk, school of huishouden¹² • Toename van het percentage inwoners dat aangeeft in het afgelopen jaar één of meerdere sociale ontmoetingsplekken te hebben bezocht • Toename van het gebruik van de ontmoetingsplekken buiten de 'gebruikelijke' groepen (afhankelijk van de buurt en bestaande bezoekers kan dit gaan om een stijging in gebruik door bijv. jongeren, ouderen, nieuwkomers en/of mensen met een beperking, etc.) • In 2030 wordt minimaal 20% van de activiteiten in een ontmoetingscentrum zelf door inwoners geïnitieerd en/of georganiseerd	• In 2026 wordt een subsidieregeling voor huizen van de wijk en ontmoetingscentra gepubliceerd • Er is een participatieproces doorlopen met besturen van gemeenschapshuizen om de transformatie van gemeenschapshuizen naar Huizen van de Wijk en Ontmoetingscentra te realiseren. • In 2026 wordt de subsidieregeling voor de modernisering van sociale ontmoetingsplekken gepubliceerd • De extra (gefaseerde) inzet van opbouwwerk tbv ontmoetingsactiviteiten wordt meegenomen in de subsidie Trajekt vanaf 2026 • De ondersteuning van besturen van sociale ontmoetingsplekken is op vraaggerichte manier vormgegeven.

¹² Uit de meeste recente (vierjarige) buurtpeilingen blijkt dat dit in 2014 op 86% lag, in 2018 op 83% en in 2022 op 80%.

Monitoren is geen doel op zich, maar een middel om te leren en waar nodig bij te sturen. We realiseren ons dat sommige effecten – zoals het verminderen van eenzaamheid – beïnvloed worden door factoren buiten de directe invloed van de gemeente. Toch vinden we het belangrijk deze ontwikkelingen te volgen, omdat ze raken aan de kern van onze beleidsdoelen. Het betekent wel dat eventuele tegenvallende waardes voorzichtig geïnterpreteerd dienen te worden, omdat het niet per definitie duidt op falend beleid.

De jaarlijkse stadspeiling en de vierjaarlijkse buurpeiling zullen een belangrijke bron van informatie zijn. Waar nodig zal dit worden aangevuld met informatie vanuit de sociale ontmoetingsplekken. De indicator over de toename van het gebruik van ontmoetingsplekken buiten de ‘gebruikelijke’ groepen wordt in overleg met de besturen van ontmoetingsplekken verder gespecificeerd.

De invulling kan per locatie verschillen. We verzoeken besturen, als onderdeel van de subsidievoorwaarden, om op eenvoudige wijze gegevens te registreren. Daarbij houden we nadrukkelijk oog voor het beperken van administratieve lasten.

Naast kwantitatieve gegevens hechten we waarde aan kwalitatieve inzichten. Verhalen, interviews en observaties geven een rijker beeld van wat ontmoetingsplekken betekenen voor mensen – en waarom sommigen er juist geen gebruik van maken. Deze vormen van ervaringsgerichte monitoring zullen op gezette momenten worden ingezet. We overwegen hierbij samen te werken met (stagiaires van) onderwijsinstellingen, waardoor monitoring niet alleen bijdraagt aan beleidsontwikkeling, maar ook aan het leerproces van studenten.

10. Vervolgproces

Voor de verschillende bouwstenen van dit beleidsplan worden de volgende vervolgstappen/participatietraject voorgesteld.

Bouwsteen 1:

Transformatie van ontmoetingsplekken

Het proces om te komen tot Huizen van de Wijk en Ontmoetingscentra wordt bottom-up vormgegeven. Met andere woorden de besturen zijn in de lead om te kiezen voor de transformatie van de betreffende gemeenschapshuizen. De gemeente gaat met de afzonderlijke besturen van de gemeenschapshuizen in gesprek. Indien een bestuur te kennen geeft dat ze willen transformeren naar een Huis van de Wijk of een Ontmoetingscentrum, wordt een participatietraject gestart met de buurt: inwoners, buurtnetwerk(en), stichtingen en verenigingen. Een nieuwe subsidieregeling ten behoeve van de transformatie van gemeenschapshuizen faciliteert het transformatieproces.

Huizen van de Wijk

We starten met twee pilots Huizen van de Wijk. We stellen voor om in 2026 met de voorbereidingen van de Huizen van de Wijk in Pottenberg en in Nazareth/Limmel te starten. Dit is een proces dat in verschillende fasen plaatsvindt:

- Onderzoek naar de juiste locatie/gebouw;
- Overleg met de betreffende besturen;
- Participatieproces met inwoners en met maatschappelijke organisaties;
- Inrichting;
- Programmering.

De keuze voor een bepaald gebouw/de locatie voor de Huizen van de Wijk vergt een integrale afweging. Denk bijvoorbeeld aan de keuze voor een Huis van de Wijk in Nazareth/Limmel. We kunnen kiezen voor het Kapelaan Lochtmanhuis in Limmel. Mocht dit door de nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in Limmel niet mogelijk zijn, dan is nieuwbouw in het gebied Hoolhoses een optie. Een ander voorbeeld is de keuze omtrent de toekomst van het Atrium.

In het geval van de Huizen van de Wijk (Pottenberg en Nazareth/Limmel) wordt het participatietraject in nauwe samenwerking met de participatieaanpak Veerkrachtige Wijken vormgegeven. In samenwerking met de Veerkrachtige Wijken aanpak wordt onderzocht of en in welke vorm er in Pottenberg en Nazareth/Limmel, behoefte is aan een Huis van de Wijk. Op de andere plekken in de stad wordt gekeken naar de koppelkansen met (het participatietraject van) de Integrale Onderwijshuisvestingsplannen, de geplande investeringen in bijvoorbeeld duurzaamheid en de andere ontwikkelingen in de betreffende buurten (bijv. relatie met Omgevingsvisie).

Ontmoetingscentra

We gaan op de eerste plaats in gesprek met besturen van gemeenschapshuizen die graag een ontmoetingscentrum willen worden. Op basis daarvan starten we in 2026 gefaseerd met de transformatie van een aantal gemeenschapshuizen naar Ontmoetingscentra.

Bouwsteen 2:

Aantrekkelijk en functioneel maken van ontmoetingsplekken

De subsidieregeling 'Modernisering ontmoetingsplekken' wordt in 2026 opengesteld. De regeling bekend gemaakt worden via de kanalen van overheidspublicaties, via Maas-tricht Doet! en via rechtstreekse contacten met de besturen van de huidige gemeenschapshuizen.

De geplande investeringen in gebouwen, denk hierbij aan het huurdersonderhoud en eventuele kleinschalige ingrepen in de gebouwen, worden in nauwe afstemming met de afdeling vastgoed van de gemeente gepland en uitgevoerd.

Bouwsteen 3:

Extra inzet welzijnswerk

De extra inzet van het opbouwwerk van Trajekt zal gefaseerd worden meegenomen in de subsidieverlening aan Trajekt.

Bouwsteen 4:

Kleinschalige ontmoetingsplekken

Onder andere om de kleinschalige ontmoetingsplekken te faciliteren wordt een nieuwe subsidieregeling Kracht van de Samenleving opgesteld, ter vervanging van de tijdelijke subsidieregeling 'Versterken sociale en maatschappelijke basis door vrijwillige inzet, gemeente Maastricht'. Deze nieuwe subsidieregeling zal in lijn zijn met dit beleidsplan. Denk hierbij aan het stimuleren van de clustering van plekken, tenzij dit niet wenselijk is in de specifieke situatie. De vrijwilligersorganisaties die subsidie kunnen aanvragen voor kleinschalige ontmoetingsplekken zullen via verschillende kanalen worden geïnformeerd over de nieuwe subsidieregeling.

Bouwsteen 5:

Ondersteuning van de besturen van ontmoetingsplekken

Het informatie- en participatietraject met de besturen van sociale ontmoetingsplekken is reeds gestart en wordt gecontinueerd. Als onderdeel daarvan zal in september 2025 een werkgroep starten bestaande uit een afvaardiging van besturen van gemeenschapshuizen, om te komen tot een ondersteuningsstructuur zoals bijv. een beheerstichting.

Bijlage 1

Lijst huidige gemeenschapshuizen

Gemeenschapshuizen in eigendom van de gemeente:

1. Buurtcentrum De Romein (Pottenberg)
2. Gemeenschapshuis 't Atrium (Daalhof)
3. Dorpscentrum De Aw Sjaol (Itteren)
4. Gemeenschapshuis Haarderhof (Borgharen)
5. Kapelaan Lochtmanhuis (Limmel)
6. Buurtcentrum Nazareth (Nazareth)
7. Gemeenschapshuis Amyerhoof (Amby)
8. Trefcentrum (Wittevrouwenveld)
9. Ontmoetingscentrum Aen de Wan (Heer)
10. Buurtcentrum Moetiara Maloekoe (Heer-Molukse buurt)
11. Buurtcentrum De Boeckel (De Heeg)
12. Gemeenschapshuis 't Ruweel (Malberg)
13. Buurtcentrum Mariaberg (Mariaberg)

Gemeenschapshuizen in eigendom van een particuliere stichting:

14. Parochiehuis Wolder (Wolder)
15. Buurtcentrum De Soos (St. Pieter)
16. Gemeenschapshuis Bosscherveld (Boschpoort)
17. Wijkcentrum De Luike (Oud-Caberg)
18. Klaekeburg (Heugem)

Bijlage 2

Overzicht van verschillende bestaande ontmoetingsplekken

